

## РИЗИКИ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19

©2021 ОРЛОВА О. М.

УДК 65.012.32:331.522.4  
JEL: D20; D81; M21; O14; P42

### Орлова О. М. Ризики промислових підприємств в умовах пандемії COVID-19

Метою статті є теоретичне узагальнення та систематизація ризиків промислових підприємств в умовах пандемії COVID-19. Проаналізовано сутність поняття «ризик» і з'ясовано необхідність його оцінки в умовах пандемії COVID-19, спричиненої вірусом SARS-CoV-2. Розглянуто основні класифікаційні ознаки ризиків у діяльності промислових підприємств. Досліджено стан промисловості України у 2020 р. і зроблено висновок, що внаслідок коронакризи вона перебуває у важкому становищі. Виявлено низку ризиків та охарактеризовано можливий їхній негативний вплив на діяльність промислових підприємств в Україні як у карантинних, так і в посткарантинних умовах. Серед них: фінансово-економічні, міжнародні, комерційні, виробничі та соціальні ризики. Обґрунтовано доцільність застосування для оцінки встановлених ризиків статистичного, експертного, розрахунково-аналітичного, аналітичного, економіко-статистичного методів, а також методів аналогів, чуттєвості, сценаріїв, Монте-Карло. Враховуючи невизначеність часових рамок, пов'язаних із тривалістю пандемії коронавірусу, запропоновано для покращення ситуації у промисловості проводити постійний моніторинг ризиків, що дозволить вчасно виявляти слабкі місця та визначати негативний прояв кризових явищ у різних галузях промисловості. Перспективами подальших досліджень у даному напрямі є розробка механізму управління та зниження негативного впливу встановлених ризиків на діяльність промислових підприємств як у карантинних, так і в посткарантинних умовах, а також окреслення інструментів забезпечення позитивної дії запропонованого механізму.

**Ключові слова:** ризик, класифікація ризиків, методи оцінки ризиків, промислові підприємства, пандемія COVID-19.

**DOI:** <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-2-131-137>

**Табл.:** 4. **Бібл.:** 11.

**Орлова Олена Миколаївна** – кандидат економічних наук, доцент, професор кафедри економіки та підприємництва, декан факультету заочного та дистанційного навчання, Прикарпатський інститут ім. М. Грушевського Міжрегіональної академії управління персоналом (вул. Винниченка, 30, Львів, 79008, Україна)

**E-mail:** [olena.orlova54@gmail.com](mailto:olena.orlova54@gmail.com)

**ORCID:** <https://orcid.org/0000-0002-2145-2319>

UDC 65.012.32:331.522.4  
JEL: D20; D81; M21; O14; P42

### Orlova O. M. Risks of Industrial Enterprises in the Context of the COVID-19 Pandemic

The article is aimed at the theoretical generalizing and systematizing the risks of industrial enterprises in the context of the COVID-19 pandemic. The essence of the concept of «risk» is analyzed and the need for its estimation in the context of the COVID-19 pandemic caused by the SARS-CoV-2 virus is specified. The main classification features of risks in the activity of industrial enterprises are considered. The state of Ukraine's industry in 2020 is examined and it is concluded that as a result of the coronavirus crisis it is in a difficult situation. A number of risks are identified and their negative impact on the activities of industrial enterprises in Ukraine, both in quarantine and in post-quarantine conditions, is characterized. Among them are: financial-economic, international, commercial, industrial, and social risks. The expediency of application for the estimation of determined risks of statistical, expert, accounting-analytical, analytical, economic and statistical methods, as well as methods of analogues, sensuality, scenarios, Monte Carlo, is substantiated. Given the uncertainty of the time frame associated with the duration of the coronavirus pandemic, it is proposed to constantly monitor risks in order to improve the situation in the sphere of industry, which will allow timely detection of weaknesses and identification of the negative manifestation of crises in various industry sectors. Prospects for further research in this direction are the development of a mechanism for managing and reducing the negative impact of identified risks on the activities of industrial enterprises in both quarantine and post-quarantine conditions, as well as outlining the instruments for ensuring the positive effect of the proposed mechanism.

**Keywords:** risk, risks classification, risks assessment methods, industrial enterprises, COVID-19 pandemic.

**Tabl.:** 4. **Bibl.:** 11.

**Orlova Olena M.** – PhD (Economics), Associate Professor, Professor of the Department of Economics and Entrepreneurship, Dean of the Faculty of Correspondence and Distance Learning, Carpathian Institute. named after M. Grushevskiy of the Interregional Academy of Personnel Management (30 Vynnychenka Str., Lviv, 79008, Ukraine)

**E-mail:** [olena.orlova54@gmail.com](mailto:olena.orlova54@gmail.com)

**ORCID:** <https://orcid.org/0000-0002-2145-2319>

Сучасне суспільство зіткнулося із безпрецедентною загрозою від пандемії COVID-19, спричиненої вірусом SARS-CoV-2. З метою зменшення захворюваності населення від поширення цього вірусу багатьма країнами було враховано поради Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ) та запроваджено заходи щодо фізичного дистанціювання. Їх застосування призвело до закриття низки підприємств, закладів освіти різних рівнів, а також до

обмежень щодо подорожей і соціального гуртування. Робота вдома, віддалена робота, онлайн-дискусії, зустрічі в Інтернеті тощо вже стали новою реальністю не лише для багатьох українців, а й для жителів більшості розвинених країн світу. Проте є види економічної діяльності, працівники суб'єктів господарювання яких не мають можливості працювати з дому та зобов'язані продовжувати працювати на своїх звичних робочих місцях. Здебільшого це стосується

ся різних секторів промисловості. Такий стан справ обумовлює появу низки нових ризиків у діяльності як промислових підприємств, так і осіб, що забезпечують їх функціонування.

Значний внесок у розробку теорії ризику та управління ризиками на підприємствах здійснили такі вчені, як А. Альгін, Дж. Кейнс, А. Маршалл, О. Моргенштейн, Л. Донець [4], Ф. Найт, Дж. Нейман, Б. Райзберг, В. Черкасов, Т. Головач, І. Вербіцька [1], А. Камінський, В. Лук'янова, О. П'янова, Н. Скопенко та ін. Питання оцінки та аналізу ризиків у діяльності промислових підприємств активно досліджували В. Данчук, В. Немченко, В. Лакіза, С. Нескородєв, Т. Письменна, Р. Пікус, А. Свідерська, Н. Чекалова, Ю. Швець [11], К. Семенова, К. Тарасова [10], Л. Ріщук, Н. Микитюк [8] та ін.

Динамічність сучасних умов функціонування промислових підприємств приводить до того, що вони у своїй діяльності все більше і більше стикаються з новими видами ризиків. На сьогоднішній день певна група цих ризиків пов'язана саме із пандемією COVID-19, дослідження природи та наслідків яких дозволить менеджменту підприємств визначитися зі стратегічними пріоритетами: подальший розвиток чи збереження бізнесу будь-якою ціною. Розуміючи природу таких ризиків і рівень своєї уразливості, завжди можна знизити рівень втрат і вчасно залучити незалежну кваліфіковану команду кризових менеджерів до управління промисловим підприємством.

*Метою* статті є теоретичне узагальнення та систематизація ризиків промислових підприємств в умовах пандемії COVID-19.

**Н**аукові підходи до розкриття сутності поняття «ризик» спираються на вивчення властивостей ризику. Зокрема, невизначеності (звідки випливає, що ризик виникає за умови альтернативного розвитку подій), збитку (оскільки ризик існує, коли результат може призвести до збитку), наявності аналізу розвитку ситуації (адже ризик передбачає якісну чи кількісну оцінку та розуміння можливості негативних наслідків у майбутньому періоді), приналежності конкретному суб'єкту (тому що ризик виникає при практичній значущості для кого-небудь очікуваної події). Звідси в широкому розумінні ризик – це можливість настання подій з негативними наслідками в результаті певних рішень чи дій.

Діяльність промислових підприємств, як і діяльність будь-яких інших суб'єктів господарювання в Україні, підпадає під дію внутрішніх і зовнішніх загроз і ризиків. Передусім це обумовлюється тим, що на обсяг випуску промислової продукції, на ефективність роботи підприємства впливають певні особливості в організації вітчизняного промислового виробництва. І, як зазначають В. А. Вишневська та І. В. Ніколаєв [2], таким особливостями є:

- 1) орієнтація промислового виробництва швидше на одиничне, а не на масове виробництво продукції;
- 2) зростання кількості та забезпечення якості продукції здійснюється за рахунок кваліфікації та фізіологічних можливостей виконавця виробничих операцій, а не за рахунок можливостей техніки та технології;
- 3) ускладнення процесу впровадження інноваційних розробок шляхом поділу дослідних організацій і підприємств;
- 4) прагнення створити на кожному підприємстві повний цикл виробництва, що підвищує невиробничі витрати та вартість продукції;
- 5) наявність слабких мотиваційних механізмів матеріального та нематеріального стимулювання найманих працівників, у т. ч. і керівників структурних підрозділів, щодо вдосконалення їхніх функціональних обов'язків;
- 6) надлишок керівних кадрів одночасно із дефіцитом ефективного управлінського персоналу із усталеною проектно-орієнтованою моделлю менеджменту.

**У** зв'язку з цим науковцями виділено широкий спектр ризиків промислових підприємств і певним чином їх систематизовано. У класифікації, розробленій О. О. Коць, вони згруповані на: техніко-виробничі (технологічні, технічні, виробничі, інноваційні, організаційні, транспортний); комерційні (майновий, торговий, маркетинговий, діловий, розрахунковий); фінансові (ринковий, кредитний, операційний, інвестиційний) і зовнішні ризики (політичні, природно-кліматичні, форс-мажорні, регіональні) [5]. А. В. Свідерська, Ю. О. Швець класифікують ризики за сферою походження таким чином: комерційні (торговельні, транспортні, маркетингові); організаційно-управлінські (недбалості, некомпетентності); правові (екологічні, персональні, невиконання договорів); виробничі (сфери виробництва, сфери забезпечення, кадрові) та фінансові (інфляційні, інвестиційні, відсоткові, кредитні, ліквідності, валютні) [9; 11]. Водночас К. Д. Семенова та К. І. Тарасова відзначають, що серед усіх установлених видів ризиків виробничі ризики є найбільш небезпечними та можуть викликати найзначніші збитки для промислового підприємства [10].

Аналізуючи стан української промисловості у 2020 р., можна констатувати, що внаслідок коронакризи вона перебуває у важкому становищі. Адже попри її зростання впродовж 2016–2018 р. та незначне падіння у 2019 р., у 2020 р. відбулося суттєве скорочення промислового виробництва: у квітні – на 16,2%, у травні – на 12,2%, загалом за рік – на 5,2% (табл. 1). Наслідком такого глибокого падіння було зниження економічної активності у квітні – травні 2020 р.

Індекси промислової продукції в Україні у 2015–2020 рр.<sup>1</sup>, %

Місяць (період)	Місяць до попереднього місяця						Місяць (період) до відповідного місяця (періоду) попереднього року					
	2020	Довідково					2020	Довідково				
		2019	2018	2017	2016	2015		2019	2018	2017	2016	2015
Січень	91,6	90,1	92,1	88,1	90,1	85,4	94,9	99,0	103,9	104,3	100,1	83,5
Лютий	100,4	97,2	97,8	96,6	104,3	96,5	98,5	98,3	105,2	96,6	108,2	83,5
Січень – лютий	x	x	x	x	x	x	96,9	98,6	104,5	100,4	104,1	83,5
Березень	103,6	110,0	105,6	106,5	102,0	107,1	92,3	102,4	104,3	100,9	103,1	82,7
Січень – березень	x	x	x	x	x	x	94,9	99,9	104,5	100,5	103,7	83,2
Квітень	87,2	96,2	94,4	93,4	97,0	96,0	83,8	104,3	105,5	97,1	104,2	83,3
Січень – квітень	x	x	x	x	x	x	92,1	101,0	104,7	99,7	103,9	83,2
Травень	104,9	100,4	101,4	103,4	97,0	100,0	87,8	103,3	103,5	103,5	101,1	83,7
Січень – травень	x	x	x	x	x	x	91,3	101,5	104,5	100,4	103,3	83,3
Червень	104,1	95,9	98,5	99,7	97,3	100,2	94,4	100,6	102,3	106,0	98,1	85,3
Січень – червень	x	x	x	x	x	x	91,7	101,3	104,1	101,3	102,4	83,7
Липень	103,9	102,3	101,1	99,3	104,3	100,9	95,8	101,7	104,1	101,0	101,4	86,8
Січень – липень	x	x	x	x	x	x	92,3	101,4	104,1	101,3	102,3	84,1
Серпень	96,5	97,8	98,3	101,5	99,6	96,0	94,7	101,2	100,8	102,9	105,2	92,6
Січень – серпень	x	x	x	x	x	x	92,6	101,4	103,7	101,5	102,7	85,0
Вересень	104,5	103,7	104,5	103,8	105,9	106,2	95,6	100,4	101,5	100,9	105,0	93,5
Січень – вересень	x	x	x	x	x	x	93,0	101,2	103,4	101,4	102,9	85,9
Жовтень	105,8	106,5	110,0	108,7	108,2	108,1	95,0	97,1	102,7	101,3	105,1	92,9
Січень – жовтень	x	x	x	x	x	x	93,2	100,8	103,4	101,4	103,2	86,6
Листопад	101,1	96,5	99,6	100,3	101,1	97,8	99,7	94,1	101,9	100,5	108,7	91,4
Січень – листопад	x	x	x	x	x	x	93,8	100,1	103,2	101,3	103,7	87,1
Грудень	102,8	98,1	98,9	99,7	100,8	102,9	104,8	93,3	101,1	99,4	106,6	94,9
Січень – грудень	x	x	x	x	x	x	94,8	99,5	103,0	101,1	104,0	87,7

**Примітки:** Індекси за 2015–2019 рр. по Україні переглянуті у зв'язку зі зміною базисного року (2016 = 100%).

<sup>1</sup> – дані наведено без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях.

**Джерело:** складено за даними [3].

Найбільшого падіння зазнав такий сектор, як переробна промисловість (на 6,9%), а найменшого – постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря (на 1,3%) – *табл. 2*. При цьому інвестиційні товари, які в межах однієї країни в сукупності утворюють її показник потужності виробництва, за рік скоротилися на 21,6%.

Крім зниження обсягів промислового виробництва, у 2020 р. відбулося і зниження обсягів реалізованої промислової продукції (товарів та послуг) на 17,8% (*табл. 3*). Зокрема, добувної промисловості та розроблення кар'єрів – на 11,7%, переробної промисловості – на 12,3%, постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря – на 35,3%, водопостачання; каналізація, поводження з відходами – на 10,1%.

Тепер вже можна однозначно сказати, що низку негативних подій для промислових підприємств України було і ще буде обумовлено як самою коронавірусною інфекцією, так і заходами протидії пандемії COVID-19.

За оцінками експертів, варто очікувати одного із трьох можливих базових сценаріїв впливу коронавірусу: оптимістичного – з падінням національної економіки на 6%, базового – 7% та песимістичного – 11%. Найбільших збитків зазнають такі галузі, як транспортні перевезення, роздрібна торгівля та промисловість, тоді як діяльність сільського господарства постраждає найменше [6]. Крім того, варто також наголосити й на тих ризиках, що виникатимуть в умовах посткарантинної економіки, яка вимагатиме колосальних стимулювальних і амортизаційних захо-

Таблиця 2

Індекси промислової продукції за видами діяльності та основними промисловими групами (ОПГ) за 2020 р.<sup>1</sup>, %

Показник	Грудень 2020 р. до листопада 2020 р.	Грудень 2020 р. до грудня 2019 р.	2020 р. до 2019 р.
<b>За видами діяльності</b>			
Промисловість	102,8	104,8	94,8
Добувна та переробна промисловість	100,9	102,8	94,2
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	104,2	105,4	96,9
Переробна промисловість	99,7	101,8	93,1
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	113,1	115,8	98,7
<b>За основними промисловими групами</b>			
Товари проміжного споживання	103,4	111,4	95,9
Інвестиційні товари	111,7	89,6	78,4
Споживчі товари короткострокового використання	92,2	101,9	97,8
Споживчі товари тривалого використання	101,4	119,4	97,9
Енергія	108,3	105,4	97,3

**Примітка:** <sup>1</sup> – дані наведено без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях.

**Джерело:** складено за даними [3].

Таблиця 3

Обсяг реалізованої промислової продукції (товарів, послуг) за видами економічної діяльності у 2016–2020 рр.<sup>1</sup>, %

Продукція (товари, послуги)	2016		2017		2018		2019		2020	
	Млн грн	% до підсумку	Млн грн	% до підсумку	Млн грн	% до підсумку	Млн грн	% до підсумку	Млн грн	% до підсумку
Промисловість <sup>2</sup>	2158030,0	100,0	2625862,7	100,0	3045201,9	100,0	3019383,1	100,0	2479337,0	100,0
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	240150,3	11,1	323530,4	12,3	391471,1	12,8	402232,7	13,3	355018,0	14,3
Переробна промисловість	1312729,0	60,8	1627504,3	62,0	1885406,2	61,9	1828327,3	60,6	1603800,7	64,7
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	580354,1	26,9	646568,0	24,6	736102,5	24,2	749798,5	24,8	485435,5	19,6
Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	24796,6	1,2	28260,0	1,1	32222,1	1,1	39024,6	1,3	35082,8	1,4

**Примітки:**

<sup>1</sup> – без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя, за 2014–2019 рр. також без частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях.

<sup>2</sup> – дані сформовані за функціональним підходом (показники діяльності підприємств формуються за однорідними видами економічної діяльності).

**Джерело:** складено за даними [3].

дів з боку держави. У розвинутих країнах уже готують пакети, які амортизуватимуть кризу, в розмірі 20–25% ВВП; у країнах, що розвиваються, – 10–15%. Україна сформуvala резервний фонд у розмірі 60 млрд грн – це приблизно 1,5% ВВП, і цього вкрай замало [6].

Тому доцільно розглянути можливий негативний вплив певних видів ризику на діяльність промислових підприємств як у карантинних, так і в посткарантинних умовах (табл. 4).

Перелік установлених у табл. 4 видів ризиків в умовах наростаючого впливу пандемії COVID-19 на діяльність промислових підприємств в Україні не є обмеженим [7]. Крім того, між деякими із них склад-

но провести жорсткий розподіл кордонів та віднести до однієї конкретної групи, адже всі вони знаходяться у взаємозв'язку, змінюючи та доповнюючи один одного, можуть бути складовою частиною один одного. Тому для виявлення нових чи встановлення результатів наростання негативного впливу вже ідентифікованих ризиків менеджменту промислових підприємств, очільникам відповідних міністерств, керівництву уряду необхідно організувати низку заходів щодо аналізу ризиків (моніторинг, ідентифікація, оцінка та контроль) та окреслення конкретних дій в умовах ризику (запобігання ризику, зменшення ризику, утримання чи обмеження ризику).

Таблиця 4

**Вплив ризиків на результати діяльності підприємств**

<b>Вид ризику</b>	<b>Вплив ризику на очікуваний прибуток промислового підприємства</b>
<b>1</b>	<b>2</b>
<b>Фінансово-економічні</b>	
Змінність попиту споживачів	Через зниження рівня доходів населення змушене відмовлятися від певних видів товарів і переорієнтуватися на придбання лише життєво необхідних товарів
Скорочення попиту на продукцію	Скорочення попиту внаслідок зростання цін або обмеження карантинними заходами діяльності основних споживачів. Наприклад, вітчизняні виробники харчових продуктів зазнали швидкого зниження попиту з боку секторів харчової промисловості, ресторанного бізнесу та кафе
Зростання обсягів виробництва продукції в конкурентів	Зменшення обсягів продажу окремих видів товарів
Попит і спроможність споживачів до купівлі товарів	Зменшення обсягів продажу продукції
Порушення ланцюгів поставок	Для забезпечення нормальної роботи промислових підприємств необхідні імпорتنі матеріали. Їх постачання може бути порушене через більш масштабні проблеми в глобальній системі дистрибуції, наприклад перебоїв в роботі транспорту та портів
Зменшення обсягів експорту	Обмеження на подорожі по всьому світу та обмеження, пов'язані із карантинном, у найбільших країнах – торгових партнерах України впливатимуть на споживання та витрати. Тому попит на продукцію, зокрема переробної промисловості, скорочуватиметься
Зростання ставки дисконтування для дисконтування майбутніх грошових потоків	COVID-19 може спричинити суттєвий вплив на ставку дисконтування, що використовується для дисконтування прогностичних грошових потоків як для розрахунку VIU (вартості при використанні), так і FVLCD (справедливої вартості за вирахуванням витрат на вибуття). Через збільшення економічної невизначеності оцінка майбутніх грошових потоків може значно ускладнитися для багатьох промислових підприємств
Валютний ризик	Компанії, які мають значні обсяги продажів або закупівель в іноземних валютах, можуть зазнати негативного впливу змін валютних курсів
Невдалий вибір об'єкта для інвестицій	В умовах пандемії може призвести до часткової чи повної втрати інвестиційних коштів
Невдалий вибір фінансових інструментів для інвестування	Призводить до збільшення витрат, зменшення доходів і прибутків від інвестування у фінансові активи, а також до можливості втрати всього інвестованого капіталу
<b>Міжнародні ризики</b>	
Залежність від імпорту	Наприклад, виробники сільськогосподарської продукції можуть зазнати суттєвих збитків через сильну залежність сектора від імпортного обладнання та засобів захисту рослин

1	2
<b>Комерційні ризики</b>	
Ризик непередбаченої конкуренції (поява нових конкурентів; наявність тіньового ринку)	Не всі промислові підприємства здатні вижити в складних соціально-економічних умовах, обумовлених пандемією. Як наслідок, відбуватиметься перерозподіл частки ринку через її захоплення конкурентами, що швидше адаптувалися до нових умов функціонування
<b>Виробничі ризики</b>	
Підвищення цін на окремі види сировини; збої у графіку закупок/ постачання сировини; використання імпортованих матеріалів чи унікальних ресурсів	Дана група постачальницьких ризиків призводить до перебоїв у виробництві внаслідок затримок на митниці, зростання собівартості внаслідок від зміни курсу валют тощо. А також до значної залежності від постачальника та диктування ним умов взаємодії. Внаслідок цього промислові підприємства несуть додаткові витрати
Фізичний знос обладнання; недотримання технологічного режиму; асортимент	Процес оновлення технічного забезпечення виробництва та технологій значно ускладнився через упровадження низки карантинних заходів. Несвоєчасність їх реалізації призведе до зупинок обладнання, техногенних аварій, зростання браку, втрат сировини, зниження якості промислової продукції, підвищення витрат на охорону праці і природоохоронну діяльність тощо. Зазначене обумовить додаткові витрати, що для промислових підприємств стане суттєвим фінансовим навантаженням
<b>Соціальні ризики</b>	
Погіршення рівня кваліфікації кадрів після перенесення коронавірусної хвороби	Зменшення продуктивності праці, зростання браку під час виробництва продукції
Скупчення працівників у закритих приміщеннях	Зниження фізичного та психічного здоров'я співробітників
Зниження попиту на українську продукцію, що прямує на експорт	Скорочення робочих змін, тимчасове припинення діяльності та розірвання трудових договорів
Зменшення фінансового запасу міцності	Урізання видатків на соціальні програми

**Джерело:** авторська розробка.

Для оцінки ризиків важливо застосовувати як якісний, так і кількісний аналіз. Адже перший дає змогу виявити чинники та зони ризику, а другий – є менш суб'єктивним і може чітко визначити ступінь дії окремих видів ризику. Доцільно розглянути такі наявні методи оцінки ризиків, як: статистичний, експертний, розрахунково-аналітичний, доцільності витрат, аналітичний, економіко-статистичний, аналогів, чуттєвості, сценаріїв, Монте-Карло [4].

### ВИСНОВКИ

Вирішення проблем, пов'язаних із коронакризою та супутніми з нею ризиками для промислових підприємств вимагає від уряду та керівників підприємств прийняття нестандартних рішень. Адже ризики порушили соціально-економічні процеси на базовому мікрорівні в усіх сферах суспільного життя, у роботі десятків мільйонів компаній і в житті мільярдів людей. Крім того, українська промисловість увійшла в коронакризу із суттєвим багажем проблем, зокрема таких, що стосуються неефективної роботи промислових підприємств, що вже давно потребували реструктуризації або закриття. Враховуючи неви-

значеність часових рамок, пов'язаних із тривалістю пандемії корона вірусу, покращення ситуації у промисловості потребує проведення постійного моніторингу ризиків, виявлення слабких місць і визначення негативного прояву кризових явищ у різних галузях промисловості; розробки сценаріїв дій для випадків появи значного дисбалансу попиту та пропозиції промислової продукції тощо. ■

### ЛІТЕРАТУРА

1. Вербіцька І. Ризик-менеджмент як сучасна система управління ризиками підприємницьких структур. *Сталий розвиток економіки*. 2013. № 5. С. 282–291.
2. Вишнеvsька В. А., Ніколаєв І. В. Класифікація ризиків промислових підприємств як передумова управління ними. URL: <https://mpsesm.org/book/2020/thesis03-907.html>
3. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Донець Л. Економічні ризики та методи їх вимірювання : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 312 с.
5. Коць О. О. Класифікація ризиків промислового підприємства. *Вісник Національного університету*

- «Львівська політехніка». 2006. № 554 : Проблеми економіки та управління. С. 96–103. URL: [http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/36009/1/17\\_96-103.pdf](http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/36009/1/17_96-103.pdf)
6. Стрикун Г. Про наслідки карантину для економіки України та шляхи їхнього подолання // Національна платформа малого та середнього бізнесу. 01.06.2020. URL: <https://platforma-msb.org/pro-naslidky-karantynu-dlya-ekonomiky-ukrayiny-ta-shlyahy-yihnego-podolannya/>
  7. Ворожбит О. Ризики та нові можливості: що принесе 2021? // Український тиждень. 31.12.2020 р. URL: <https://tyzhden.ua/World/251266>
  8. Ріщук Л. І., Микитюк Н. Є. Організація системи управління ризиками на промислових підприємствах. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2018. Вип. 23. С. 296–299. URL: <http://global-national.in.ua/archive/23-2018/58.pdf>
  9. Свідерська А. Поняття та класифікація ризиків у зовнішньоекономічній діяльності підприємства. *Галицький економічний вісник*. 2014. Т. 46. № 3. С. 113–121. URL: [http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/123456789/5349/2/GEV\\_2014v46n3\\_Antonina\\_Sviderska-The\\_concept\\_and\\_113-121.pdf](http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/123456789/5349/2/GEV_2014v46n3_Antonina_Sviderska-The_concept_and_113-121.pdf)
  10. Семенова К. Д., Тарасова К. І. Ризики діяльності промислових підприємств: інтегральне оцінювання : монографія. Одеса : ФОП Гуляєва В. М., 2017. 234 с.
  11. Швець Ю. О. Ризики в діяльності промислових підприємств: види, методи оцінки та заходи подолання ризику. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство»*. 2018. Вип. 17. Ч. 2. С. 131–135. URL: [http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/17\\_2\\_2018ua/31.pdf](http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/17_2_2018ua/31.pdf)

## REFERENCES

- Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. <http://www.ukrstat.gov.ua/>
- Donets, L. *Ekonomichni ryzyky ta metody yikh vymiryuvannya* [Economic Risks and Methods of Their Measurement]. Kyiv: Tsentr navchalnoi literatury, 2006.
- Kots, O. O. "Klasyfikatsiia ryzykiv promyslovoho pidpriemstva" [Classification of Industrial Enterprise Risks]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lvivska politekhnikha»*, no. 554 (2006). [http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/36009/1/17\\_96-103.pdf](http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/36009/1/17_96-103.pdf)

- Rishchuk, L. I., and Mykytiuk, N. Ye. "Orhanizatsiia systemy upravlinnia ryzykamy na promyslovykh pidpriemstvakh" [Organization of Risk Management System for Industrial Enterprises]. *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky*, is. 23 (2018): 296-299. <http://global-national.in.ua/archive/23-2018/58.pdf>
- Semenova, K. D., and Tarasova, K. I. *Ryzyky diialnosti promyslovykh pidpriemstv: intehrálne otsiniuvannia* [Risks of Industrial Enterprises: Integrated Assessment]. Odesa: FOP Hulciaeva V. M., 2017.
- Shvets, Yu. O. "Ryzyky v diialnosti promyslovykh pidpriemstv: vydy, metody otsinky ta zakhody podolannya ryzyku" [Risks in Activities of Industrial Enterprises: Types, Evaluation Methods and Measures to Overcome Risk]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriiia «Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove gospodarstvo»*, is. 17, part 2 (2018): 131-135. [http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/17\\_2\\_2018ua/31.pdf](http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/17_2_2018ua/31.pdf)
- Strykun, H. "Pro naslidky karantynu dlia ekonomiky Ukrainy ta shliakhy yikhnyoho podolannya" [On the Consequences of Quarantine for the Economy of Ukraine and Ways to Overcome Them]. *Natsionalna platforma maloho ta serednyoho biznesu*. June 01, 2020. <https://platforma-msb.org/pro-naslidky-karantynu-dlya-ekonomiky-ukrayiny-ta-shlyahy-yihnego-podolannya/>
- Sviderska, A. "Poniattia ta klasyfikatsiia ryzykiv u zovnishnyoekonomichnii diialnosti pidpriemstva" [The Concept and Classification of Risks in Foreign Economic Activities of an Enterprise]. *Halytskyi ekonomichnyi visnyk*, vol. 46, no. 3 (2014): 113-121. [http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/123456789/5349/2/GEV\\_2014v46n3\\_Antonina\\_Sviderska-The\\_concept\\_and\\_113-121.pdf](http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/123456789/5349/2/GEV_2014v46n3_Antonina_Sviderska-The_concept_and_113-121.pdf)
- Verbitska, I. "Ryzyk-menedzhment yak suchasna systema upravlinnia ryzykamy pidpriemnytskykh struktur" [Risk Management as a Modern Risk Management System of Enterprise Structures]. *Stalyi rozvytok ekonomiky*, no. 5 (2013): 282-291.
- Vorozhbyt, O. "Ryzyky ta novi mozhlyvosti: shcho prynese 2021?" [Risks and New Opportunities: What Will 2021 Bring?]. *Ukrainskyi tyzhden*. December 31, 2020. <https://tyzhden.ua/World/251266>
- Vyshnevska, V. A., and Nikolaiev, I. V. "Klasyfikatsiia ryzykiv promyslovykh pidpriemstv yak peredumova upravlinnia nymy" [Classification of Risks of Industrial Enterprises as a Prerequisite for Their Management]. <https://mpsesm.org/book/2020/thesis03-907.html>